

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	II
กิตติกรรมประกาศ	III
สารบัญ	IV
สารบัญตาราง	XI
สารบัญรูปภาพ	XII

บทที่

1 บทนำ	1
1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 ความสำคัญของปัญหา.....	9
2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	14
3 ขอบเขตของการวิจัย	14
3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา	15
3.2 ขอบเขตด้านประชากร	17
3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่	17
4 กรอบแนวคิดและสมมติฐานของการวิจัย	17
4.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	17
4.2 สมมติฐานการวิจัย	19
5 คำถามการวิจัย.....	19
6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	20
7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	21
2 การทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	23
1 ความหมายและความสำคัญของพรรคการเมืองและการรวมกลุ่มผลประโยชน์ ในระบอบประชาธิปไตย	23

บทที่

หน้า

2	ปรัชญา ทฤษฎีและแนวคิดการรวมกลุ่มผลประโยชน์ทางด้านการเมืองและการพัฒนาของกลุ่มผลประโยชน์ไปสู่พรรคการเมือง.....	42
2.1	ปรัชญาอุดมรัฐ (The Republic)	43
2.2	ทฤษฎีการปกครองระบอบประชาธิปไตย	44
	1) ทฤษฎีรัฐสภา.....	47
	2) ทฤษฎีการจัดตั้งพรรคการเมือง.....	49
	3) ทฤษฎีชนชั้นผู้นำ.....	52
	4) ทฤษฎีทางเศรษฐกิจและสังคม	55
	5) ทฤษฎีผู้ใช้แรงงาน	56
2.3	ทฤษฎีระบบอุปถัมภ์.....	60
2.4	ทฤษฎีเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตย.....	63
2.5	แนวคิดการรวมกลุ่มผลประโยชน์	66
3	รูปแบบพรรคการเมือง	72
4	พัฒนาการและการดำเนินงานของระบบพรรคการเมืองที่มีกลุ่มทางด้านแรงงานเป็นผู้สนับสนุนหลัก.....	86
4.1	ระบบพรรคการเมืองที่มีกลุ่มทางด้านแรงงานเป็นผู้สนับสนุนหลักในต่างประเทศ	86
	1) ประเทศอังกฤษ	86
	2) สาธารณรัฐฝรั่งเศส.....	99
	3) ประเทศญี่ปุ่น	108
4.2	กลุ่มผลประโยชน์ทางด้านแรงงานของประเทศไทย	115
	1) สมัยสุโขทัย	115
	2) สมัยอยุธยา	116
	3) สมัยธนบุรี	117
	4) สมัยรัตนโกสินทร์.....	117
5	มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพทางการเมือง.....	126

5.1	มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและควบคุมระบบ พรรคการเมือง	126
	1) มาตรการทางกฎหมายต่างประเทศ	126
	(1) ประเทศอังกฤษ.....	126
	(2) สาธารณรัฐฝรั่งเศส	128
	(3) ประเทศญี่ปุ่น	132
	2) มาตรการทางกฎหมายไทย.....	134
	(1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2560	134
	(2) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560	137
	(3) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการ การเลือกตั้ง พ.ศ. 2560	140
5.2	มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ทางการเมืองและการรวมกลุ่มของผู้ใช้แรงงาน	141
	1) กฎหมายระหว่างประเทศ.....	141
	(1) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) (Universal Declaration of Human Rights, 1948)	142
	(2) อนุสัญญาฉบับที่ 87 ว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและการ คุ้มครองสิทธิในการรวมตัว ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) (Freedom Of Association and Protection Of The Right To Organize Convention, 1948)	144
	(3) อนุสัญญาฉบับที่ 98 ว่าด้วยสิทธิในการรวมตัวและการเจรจา ต่อรองร่วม ค.ศ. 1949 (พ.ศ. 2492) (Right to Organize and Collective Bargaining Convention, 1949)	145
	(4) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 (พ.ศ. 2509) (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR, 1966).....	146

บทที่

หน้า

2) มาตรการทางกฎหมายไทย	148
(1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.....	148
(2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.....	150
(3) พระราชบัญญัติแรงงานภาคสัมพันธ์	151
- พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518	151
- พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541.....	152
- พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2543	155
- พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551	157
- พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. 2554	158
6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	159
3 วิธีวิทยาการวิจัย (Research Methodology).....	162
1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research).....	162
1.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary research).....	162
1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth interview).....	164
1.3 การร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-design).....	166
2 การรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล	169
3 วิธีการจัดทำรูปแบบการพัฒนากลุ่มผลประโยชน์ของผู้ใช้แรงงานไปสู่ระบบ พรรคการเมือง.....	169
4 การรับฟังความคิดเห็น (Hearing)	170
5 การจัดทำรูปแบบการพัฒนากลุ่มผลประโยชน์ทางด้านแรงงานไทยไปสู่ระบบ พรรคการเมือง	171
4 ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการรวมกลุ่มผลประโยชน์ทางด้านแรงงาน	172
1 สภาการณ์ทางการเมืองและการรวมกลุ่มของผู้ใช้แรงงานไปสู่ระบบ พรรคการเมืองและผลกระทบ	173
1.1 แนวคิดการรวมกลุ่มผลประโยชน์ด้านแรงงาน	174
1.2 ความแตกต่างของกลุ่มผลประโยชน์ทางสังคมทั่วไปกับกลุ่มผลประโยชน์ ทางสังคมที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองที่เป็นพรรคการเมือง..	186
1.3 ปัญหาการรวมกลุ่มผลประโยชน์ทางด้านแรงงานของประเทศไทย.....	190

2	รากฐานแห่งสิทธิในการจัดตั้งพรรคการเมือง	199
2.1	รากฐานแห่งสิทธิและเสรีภาพการจัดตั้งพรรคการเมืองตามกฎหมายระหว่างประเทศ	200
2.2	รากฐานแห่งสิทธิและเสรีภาพการจัดตั้งพรรคการเมืองตามกฎหมายไทย	201
2.3	รากฐานแห่งสิทธิการจัดตั้งเป็นพรรคแรงงาน	203
3	การจัดตั้งพรรคการเมืองของต่างประเทศ.....	205
3.1	ประเทศอังกฤษ.....	205
3.2	สาธารณรัฐฝรั่งเศส	214
3.3	ประเทศญี่ปุ่น.....	223
3.4	การเปรียบเทียบรูปแบบของต่างประเทศ.....	228
4	การพัฒนากลุ่มผลประโยชน์ทางด้านแรงงานไทยไปสู่ระบบพรรคการเมือง	232
4.1	ปัจจัยทางด้านรูปแบบการปกครองในระบบประชาธิปไตย	232
4.2	ปัจจัยพัฒนาการทางด้านประวัติศาสตร์.....	233
4.3	ปัจจัยทางด้านแนวคิดอุดมการณ์ทางการเมือง	234
4.4	ปัจจัยในการดำเนินกิจกรรมหรือการดำเนินงานของกลุ่มเกี่ยวกับทางด้านการเมือง.....	234
4.5	ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมและจารีตประเพณี	235
4.6	ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม	236
4.7	ปัจจัยทางด้านมวลชนที่เป็นฐาน	237
4.8	ปัจจัยทางด้านสิทธิเสรีภาพในการรวมกลุ่มตามกฎหมายที่ให้การรับรองและคุ้มครอง	237
5	รูปแบบการพัฒนาของกลุ่มผลประโยชน์ทางด้านแรงงานไทยไปสู่ระบบพรรคการเมือง	239
1	การจัดทำการมีส่วนร่วมออกแบบ – ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co – Design)	241
1.1	กระบวนการดำเนินการจัดทำ Co-Design.....	241
1.2	ผลการทำ Co-Design กลุ่มเฉพาะ	246
1.3	ผลการทำ Co-Design กลุ่มผสม.....	260

บทที่	หน้า
1.4 การเปรียบเทียบคำตอบระหว่างกลุ่มเฉพาะและกลุ่มผสม	269
1.5 การเปรียบเทียบปัจจัยการพัฒนากลุ่มผลประโยชน์ทางด้านแรงงานไทย ไปสู่ระบบพรรคการเมืองของผู้วิจัยเสนอกับคำตอบจากการจัดทำ การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Co-Design).....	277
2 รูปแบบการพัฒนากลุ่มผลประโยชน์ทางด้านแรงงานไทยไปสู่ระบบ พรรคการเมือง	278
2.1 ปัจจัยทางการปกครองระบอบประชาธิปไตย	278
2.2 ปัจจัยพัฒนาการทางด้านประวัติศาสตร์.....	279
2.3 ปัจจัยทางด้านแนวคิดอุดมการณ์ทางการเมือง	279
2.4 ปัจจัยสิทธิในการดำเนินกิจกรรมหรือการดำเนินงานทางการเมือง ..	280
2.5 ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมและจารีตประเพณี	280
2.6 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม	281
2.7 ปัจจัยทางด้านมวลชนที่เป็นฐาน.....	281
2.8 ปัจจัยทางด้านสิทธิเสรีภาพในการรวมกลุ่มตามกฎหมายที่ให้การรับรอง และคุ้มครอง	281
3 การรับฟังความคิดเห็น (Hearing)	282
4 รูปแบบการพัฒนากลุ่มผลประโยชน์ทางด้านแรงงานไทยไปสู่ระบบ พรรคการเมือง	285
6 สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	287
1 สรุป อภิปรายผล	287
2 ข้อเสนอแนะ	302
3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	308
4 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน	309
บรรณานุกรม	311
ภาคผนวก	326
ภาคผนวก ก. ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก.....	327
ภาคผนวก ข. รายชื่อผู้เข้าร่วมออกแบบ (Co-Design)	338

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ค. รายชื่อผู้เข้าร่วมการสัมมนารับฟังความคิดเห็น (Hearing)	345
ภาคผนวก ง. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	350
ประวัติผู้เขียน	362

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	ความแตกต่างของพรรคการเมืองกับกลุ่มผลประโยชน์	39
2.2	รูปแบบการปกครอง.....	44
2.3	นโยบายฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวาของพรรคแรงงาน	98
2.4	จำนวนองค์กรและสมาชิกสหภาพแรงงานในไทย ปี พ.ศ. 2558-2560	125
4.1	เปรียบเทียบการรวมกลุ่มผลประโยชน์.....	188
4.2	ความแตกต่างระหว่างกลุ่มผลประโยชน์	189
4.3	จำนวนสหภาพแรงงานเอกชนและรัฐวิสาหกิจของไทยในปี พ.ศ. 2518 ถึง พ.ศ. 2562	193
4.4	การเปรียบเทียบรูปแบบการพัฒนากลุ่มผลประโยชน์ทางด้านแรงงานไปสู่การเป็นพรรคการเมือง.....	230
4.5	การเปรียบเทียบรูปแบบการพัฒนากลุ่มผลประโยชน์ทางด้านแรงงานไปสู่การเป็นพรรคการเมืองของไทยและต่างประเทศ	231
5.1	การเปรียบเทียบรูปแบบการพัฒนากลุ่มผลประโยชน์ทางด้านแรงงานไทยไปสู่ระบบพรรคการเมืองกลุ่มเฉพาะ	259
5.2	การเปรียบเทียบรูปแบบการพัฒนากลุ่มผลประโยชน์ทางด้านแรงงานไทยไปสู่ระบบพรรคการเมืองของกลุ่มผสม	269
5.3	การเปรียบเทียบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะรูปแบบการพัฒนากลุ่มผลประโยชน์ทางด้านแรงงานไปสู่ระบบพรรคการเมืองของกลุ่มเฉพาะและกลุ่มผสม.....	277

สารบัญรูปร่างภาพ

ภาพประกอบที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	18
2.1	ขอบเขตขององค์กร (Extent of organization).....	51
2.2	ลักษณะสำคัญของทฤษฎีชนชั้นผู้นำ (Elite Theories)	54
2.3	ทฤษฎีระบบอุปถัมภ์ (Patron-Client Theories / Patronage System)	62
2.4	กลุ่มผลประโยชน์อังกฤษ	71
2.5	แสดงการจัดองค์กรของพรรคแรงงาน.....	97
2.6	รูปแบบสามเหลี่ยมเหล็ก	114
4.1	พัฒนาการของกลุ่มผลประโยชน์ทางสังคมไปสู่การมีบทบาททางการเมือง ในนามพรรคแรงงาน	207
4.2	ภาพพัฒนาการของกลุ่มแรงงานของประเทศอังกฤษ	211
4.3	พัฒนาการของกลุ่มแรงงานของสาธารณรัฐฝรั่งเศส.....	219
4.4	พัฒนาการของกลุ่มแรงงานของประเทศญี่ปุ่น.....	226
4.5	ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาของกลุ่มผลประโยชน์ทางด้านแรงงานไทย	232
5.1	การจัดสถานที่กลุ่มเฉพาะ 4 กลุ่ม.....	243
5.2	การจัดสถานที่กลุ่มผสม 4 กลุ่ม.....	244
5.3	การนำเสนอของกลุ่มเฉพาะ 4 กลุ่ม.....	245
5.4	การนำเสนอมติของแต่ละกลุ่มผสม.....	246
5.5	การจัดร่วมรับฟังความคิดเห็น	283